

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SEGON DIUMENGE DE CUARESMA

PER dar coratje als deixebles y avivar sa fè dels que més estimava: en vista dels perills y escándols que en la Passió havían de patir; creuen els expositors, que Jesucrist volgué lo contemplassen transfigurats en el Tabor; lo cual fou una de les més grans marevelles que obrá el Fill de Deu.

Sant Pere, penetrat de la gran ditxa qu' han d' experimentar los benaventurats en el Cel, y arrepenintse ja d' haver demanat per la restauració del regne d' Israel, digué al Bon Jesús: ¡Senyor! Bò es que mos quedem aquí... Pero, no havia acabat de parlar, quant se deixá sentir una veu que digué: No ha arribat encara el temps de descans: pues abans de participar, ab aquell Homodeu, de l' herència de la Gloria, es precis mereixerla, obehint sos preceptes é imitant sos exemples: *ipsum audite*.

Prescindint de si la intenció de Cristo fou l' indicada, ó si en tengué d' altres més principals: y atenguentmos aquí á la manifesta senzillés de Sant Pere, enamorat del benestar temporal y de la meteixa Gloria, pero escusant passar pena per alcansarla ¿no es ver qu' entre noltros hi ha molts de Peres? això es: que mentres uns sols procuran per la present felicitat temporal, molts altres n'hi ha que suspiran p' el Cel ab so desitx, y realment hi anirían si hey poguessen arribar en cotxo? No; ni al Cel s' hi va en cotxo, ni ferro-carril, ni tampoch en bicicleta; ni Deu lo ha d' omplir de paya. Al Cel s' hi vá p' el camí del Calvari; y l' omplirá Deu d' ánimes justes.

Bé poria Deu darnos el Cel de regalo; però, com á Senyor absolut de sos dons, ha volgut darlo á títol de premi, y per consiguiente, vol que sia paga de t: abays y de servicis. El Cel es corona, y corona de justicia. Siguent, doncs, axí, sols se concedeix al mèrit. Gran y essencial diferencia hi ha entre els honors del Cel y els de la terra. Quí obri y tanca les portes de la Jerusalem celestial, es Deu; en cual imperi no se veuran, després del temps de la tentació, ni desgraciats sens delictes, ni benaventurats sens virtut. Y en lo que cada un será se demostrará perfectament lo qu' haurá estat en el mon.

No dependeix de noltros tenir el mèrit que se necessita per fer aquí en la terra una gran fortuna; pues per això son necessaris talents que no donan els desitjos ni l' ambició, si la naturalesa los nega. Pero per anar al Cel, ubert está devant noltros el camí, y mos convidan y pregan perque hi entrêm: lley, consells, aussili, gracia, sanch de Jesucrist, tot es nostro, tot es per noltros.

El Cel, diu Sant Agustí, es un regne que necessitan comprar; y ¿en á quin preu se vén? Encara que sia d' un valor infinit, sols val allò que bonament porêm dar. ¿Quina altra cosa hi há més barato? Donenmos á noltros mateixos, donêm lo nostro còr, y el Cel es nostro. El temps corre, y derrer' éll s' en dú totes les coses.

¡Ay! lector estimat, sías el que sías!, soldat envellit ab els trabays de la guerra: magistrat qu' has gastada ta vida en els tribunals: lletraferit qu' has perdut el color natural demunt els llibres: vos consta lo cèrt dels trebays, però son molt incèrts els fruyts que podreu recullir; si haguesseu fet p' el Cel lo qu' haveu fet per la terra, á les hores podriau aventetjar á molts de Sants: Que Deu mos don á entendre, á tots, la vanidat dels desitjos mundans y la grandesa de les riqueses, que son la herència dels escullits.

MOSSEN JOAN.

NOTICIES HISTÓRIQUES

XI

Any 1504.—Dia 1 de Mars.—El tercer divenres de Corema en l' Iglesia Catedral de Mallorca, se posá de manifest la rellíquia de la sagrada túnica de nostro Senyor Jesucrist, que l' Emperador Manuel Paleólogo enviá á n' el papa Benet XIII; del cual l' obtengué el Cabildo d' aquesta Iglesia; confirmant el zèl la seua autenticitat dit any, pues en ocasió de pesar el rellicari per construirne un altre, á fi de depositar en ell la part de la túnica de María Santíssima, y no essent suficientes cuants de marchs se posaren dins el platet de la balansa, llavors notaren el descuit qu' havían fet de no llevar se partícula de la túnica del Senyor; lo que efectuat, després se reduhí el pès á 18 marchs, de lo cual s' alsá acta en deguda forma, dia 22 de Juny del citat any.

HI HA UN DEU

(Acabament)

IV

NOBLES cavallers, sensills pastorèts y agradoses joventes: no creguèu fábula lo que vos cont; es una tradició qu' ha passat de boca en boca per les generacions; y el sepulcre y el monastir de Montagut son testimoni de sa veritat. Podré, jo, adornarla ab les gales de l' imaginació ó de la poesia, pero la realidad hi batega baix d' elles.

Cuant En Teobald deixá de sentir les potades del cavall y se ve llansant dins de l' espay, el terror y l' espant s' apoderaren d' ell.

Fins llavors havia cregut que tot alló no era més qu' efecte de s' imaginació; però ara se veyá arrastrat per una potent forsa sobrenatural, qu' el duya, sense sebrer ahont, com una satjeta llansada per l' aire, atravesant bronzint les fosques nuvolades qu' en capritxoses formes de gegants se presentaven devant sa vista, iluminadas per vergues de llamps.

El cavall no corria; apar que nadás dins aquell pèlech inmèns de vapors calitjosos y encesos. Axí com el temps passava, anava éll pujant y veigent com s' enfonsaven y aclarian les boyrades; fins anar cavalcant per demunt elles. Y allá descubrí els àngels, ministres del Senyor, que vetlavan en formidable exèrcit, per demunt les ales de la tempestat. Pujá més amunt encara, y desde lluny, sentía 'ls brams de la tempesta, y á sos pès contemplava aquelles boyres com una mar de foch. Y ve un àngel, blanch com la neu qu' assegut demunt un globo de cristall, giravoltava per l' atmosfera. Y ve el sol que rodant demunt sos pèrns de foch, espargia torrents de llum y de claror per dins les immensidats. Y ve les estrelles, inextingibles llanties, penjant de la blavenca volta. Per una misteriosa escala, ve devallar del cèl millóns y millóns d' ànimes, acompanyades d' àngels puríssims que les ombretjaven ab ses ales; y pujant-se per una altra escala, en nombre molt inferior, retornaven de la terra, cantant al Senyor ses alabances. Llavors s' esqueixaren les blaves cortines de la Gloria, y aparequé 'l paradís dels justs, enlluernador y magnífich. Allá els sants Profetes, qu' havia contemplat en les portades de pedra de les catedrals; allá les lluminoses vèrges, de les quals son borrosa imatge les pintades en los vidres de color dels finestrals; allá els querubíns ab ses blanques vestidures y cenyits sos fronts de cercols d' or; allá, finalment, coronada d' estrelles, imponderablement hermosa, rodetjada de les angèliques gerarquies, la Vèrge sens mácula, Mare de Deu, Reina del àngels, consol del pecador y port segur dels atribulats navegants.

En Teobald s' extramordí de pahor, dins la soledat y silenci èterns d' aquelles regions que condueixen al misteriós santuari del Deu de les Justicies. Ferían son front ratxes d' un vent frèt com la neu que trepanava fins al moll d' els ossos. A la fi va arribá á un punt ahont se sentía una remor sorda, coma d' aixams d' abelles que en decapvespre de la tardor volatetjan á l' entorn de les derreres flors. Atravesava aquella regió fantástica, ahont van á parar tots els remors de la terra; els sons, les paraules, els gemechs que noltros creim que s' han de perdre en l' aire. Y entre les pregaries dels infantóns, les oracions de les vèrges, els salms dels anacoretas, les súpliques del humils, les castes paraules del nêts de cor, les

queixes resignades dels qui sofreixen y els himnes dels qui esperan. En Teobald sentí la veu suplicant de sa mare que demanava per ell misericordia; però no sentí la seua.....

Més envant, ferí ses orelles un estrèpit discordant de blasfèmies y crits de venjansa, cantars d' orgia y paraules deshonestes, maldicions de la desesperació, amenasses d' impotència y juraments sacrilegs d' impietat. El baró passá com un llamp, per no sentir la seua veu que retrunyía més forta que les altres: *¡No crech en Deu! ¡No crech en Deu!...*

Llavors comensava á creure.

Deixá enrera aquelles immensidats y n' atravessá d' altres plenes de visions terribles qu' ell no comprenía, y arribá á la fi á lo més alt de los cèls, ahont los xerafíns adoran al Senyor, posrats á sos pès, cobrintse ab ses triples ales sa divina cara.

Ell volgué mirarlo.

Un alé de foch abressá sa cara, una mar de llum cegá sos ulls, un trò ferest ensordí ses orelles, y escopit del cavall y llansat dins la buydor del espay, comensá á baixar y á baixar sense may caure, humillat y confús, com l' angel dolent caigut de son pedestal de gloria.....

V.

La nit havia estès son negre vél demunt la tèrra, y el vent gemegava remoguent les fulles dels arbres que deixaven passar per entre ses branques un dèbil raig de lluna; quant En Teobald incorporantse y fregantse els ulls, com si despertás d' un somni profundíssim, escampá p' el bosch s' esglayada vista, y se trobá allá mateix ahont havia ferit al singlar, ahont son cavall va caure mort y ahont li presentaren el qui 'l havia arrastrat per aquelles regions desconegudes y misterioses.

El silenci reynava al seu entorn; tan sols se sentía de 'n tant en tant, el bramular d' els ceros, el poruch murmurar de les fulles y el sò llunyá d' una campana.

—Hauré somiat, — digué el baró, y comensá á caminá, sortint á la fi del bosch á la planura.

Allá lluny, demunt els penyals de Montagut, distingí la negra figura del seu castell, que ressaltava sobre el fons blavench del cèl, cobert d' estrelles.

Estava cansat y molt alluny de ca seua; y resolgué passar la nit á un llogaret de per allá aprop. Allá se dirigí y tot d' una que arribá, tocá á sa primera porta.

—¿Quí es?

—El baró de Fort Castell.

Tan sols li respongué una rialla que 'l deixá desconcertat del tot... Tocá á un' altre.

—¿Quí sou? Tornaren á preguntar.

—Vostro senyor, — insistí el Conte extranyat de que no 'l coneguessen — Teobald de Montagut.

—En Teobald; aquell de sa rondaya? — digué mal humorada, una jove qu' era sa que li havia respost — ¡passa fora! No vengueu á despertar les gents honrades, per dirlos aquests doys.

En Teobald, confús y estranyat, com podeu pensar, de aquelles respostes, sortí del poble y arribá á n' el castell ja dematinada. ¡Quina sorpresa! El fosso estava omplit de mitjans cayguts de les torres derruides; el pont despenjat, ab ses cadenes qu' el sostenían totes roveyades; dalt la torre del homenatge sonava paussadament una campana; sobre la porta principal si aixecava una creu; per lloch se veyá cap soldat, y á dedins

si sentia confusament un solemne cántich relligiós.

—Y això es mon castell! No hi cal dupte!—
Deya en Teobald tot inquiet, sens poder compren-
de lo que passava.—Vat aquí demunt s' arch el
meu escut. Aquí baix les terres de Montagut y
Fort castell.....

En aquell instant s' obrí sa porta y sortí un
monjo.

—¿Quí sou? ¿Què feis aquí?—li preguntá el
baró.

—Jo som un humil servidor de Deu; relligiós
d' aquest monestèri.

—Però..... ¿No es això un castell feudal?

—Heu va esser, ja fa molt de temps,—contes-
tà el monjo;—segons contan á n' en Teobald, son
darrer senyor, el diable el sen dugué un día que
anava á cassar, y com no tenia heréus, els Contes
Soberans ne feren donació als relligiosos de nos-
tra regla; y ja deu fer més de cent anys qu' están
aquí..... Y vos ¿quí sou?

—Jo,—tartamusetjá el baró de Fort castell
després d' una bona estona de silenci,—jo..... som
un miserable pecador, qu' arrepentit de sós pecats
ve á confesarlos á vostro Abat, y á demanarli hu-
milment que l' admeti en la vostra Relligió.....

M. GAYÁ BAUZÁ, PVRE.

FOLKLORE MALLORQUÍ

GLOSES FORAVILERES

(CONTINUACIÓ)

Ses dones de *Montuiri*
no saben courer llegum,
per cuynar faves seyades
hi posan s' oli des llum.

A *Petra* per tocá l' orga
posan dos porchs dins un sac:
un fa *ric* y s' altre fa *rac*,
y s' enván com dos rellotjes.

A *Pina* no hi ha piná,
no mes roques y esclètxes;
jo m' espant com els Sants metjes
hey volgueren habitá.

A *Pollensa* diuen *lé*,
y á *Sölle* tracten de *vos*,
y á *Binissalem* senyós,
y á *Ciutat* *voce-mercé*;
joh, quin nom tan agradós!

A *Porreres* gent bobiana;
en anarhi ja heu veureu.
¡Tres pichs, per una milana,
tregueren la Vere-Creu.

A *Porreres* hey ha porros,
ja m' ho va dí un hortolá;
á son *Pons*, tan lluny de má,
enguany hi son anat moros.

La Pobla no té igual
de canyom lluquets y bova,
y qualque vadella bona
que trèuen de sa marjal.

Tots els fadrins que hi ha á *Pina*
á *Rubèrts* y á ca 's *Caná*,
no bastan per destravá
ses cames á una gallina.

F.

(Continuará.)

CADA COSA A SON TEMPS

EN lo número passat comensárem á tractar
assuntos cuaresmals, ocupantmos de l' *absti-*
nencia. En aquest, explicarém coses propies també
de la temporada, que creim han de plaurer á molts
dels nostros lectors; tals son els significats de cer-
tescerimonies relligioses de setmana santa: y per la
primera: ¿Qué significan les paraules Aleph. Beth.
Ghime! Daleth. Ile. Van. Ieth. Teth. Jod. Caph.
Lamed. Mem. qu' están estampades el principi de
cada verset de les llamentacions de Jeremías, que
se llegeixen en les primeres llistons de ses mati-
nes de setmana santa? El texto de la Biblia, mos
pòsa en castellá les meteixes paraules, y ab les
meteixes lletres que en llatí. Pero trobam s' ex-
plicació en la Biblia y preábul de dites llamen-
tacions.

Escrigué Jeremías ses complantes en hebreu,
y els quatre primers capítols dels cinch de que
constan, están ordenades en versets acróstichs,
comensant el primer ab una paraula, cual prime-
ra lletra *Aleph*, es també la primera de s' alfabeto
hebreu: el segon verset ab la lletra *Beth*, segona
del mateix alfabeto: el tercer ab la lletra *Ghime!*,
y així sucessivament fins acabar ab totes les lletres
del dit alfabeto. Tal es la explicació d' aquelles
paraules, que no significan cosa ni persona, sinó
que fan servey de numeració.

En quant al motiu perque la Iglesia mos fa
llegir dites llamentacions en les primeres llistons
de les indicades matines de *fas*, trobam l' explica-
ció, qu' es aquesta:

«Encara que 'l sentit literal immediat tenga
per objecte plorar les calamitats dels fills de
Judá, y la ruina de la santa Ciutat, assolada per
l' escércit de Nabucodonossor; y ab tal motiu ex-
citar á penitencia, y mourer á una verdadera con-
versióals cors dels Israelites, afligits y assotats ab
les pesades cadenes de son cautiveri; s' adverteix
un altre segon sentit més principal, que 's profe-
tissar la total ruina de Jerusalem, com á cástich
del gran y horrorós pecat de Deicidi, comés p' els
Juheus contra la persona de Jesucrist nostro
Salvador, y el plorar la ceguedad y perfidia de la
Sinagoga y la maldició de Deu, que caigué de-
munt aquell poble, trenta set anys després de la
mort de Jesucrist.» La Iglesia resa salmodiant
aquelles llamentacions en los tres dies en que ce-
lebram la memoria funèsta de la mort del Senyor.
Y ab elles ensenyan als cristians el modo de plo-
rar els mals de la meteixa Iglesia perseguida en
tot temps, primerament p' els pagans, després
p' els heretjes y cismátichs: afligida també per
el furor dels bárbaros y mahometans: y en el nos-
tro temps per los impiós, els llibertins, els atheis-
tes, y els demés que vaticiná Sant Pau (*II Thessal.*
cap. II. v. 3.) per la apostassia del temps del An-
tichrist.—Continuarém en el pròxim número.

MOSSEN J. B. ENSENYAT.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Día 12. Dilluns.—S. Gregori Magno, papa y dr.
Día 13. Dimars.—Sta. Eufrasia, vg. y mr.
Día 14. Dimecres.—La Traslació de Sta. Florentina, vg.
Día 15. Dijous.—S. Ramón, Abad y conf.
Día 16. Divenres.—S. Abraham, ermita y conf.
Día 17. Dissapte.—S. Patrici, bisbe y cfr.
Día 18. Diumenje.—✠ III de *Corema*.—S. Gabriel Ar-
cangel.

SETMANA FRITA Y AB ESCABETXO

¿Aquí qué passa?

Aquí ha passat es *carnaval* ab tots els seus *honors* inherents; han passat aquelles veus fingides, desfressades d' *escanyadura*; han passat aquelles riayes postisses, aquells *jochs de mans*; aquella deshonestitat tollerada en ses costums, per una *suciedad* corrompuda y podrida fins á n' es moll dets óssos; ha passat en *Barrufet*, baix pálio, demunt tabernacle, en processó constant, per plasses y carrers, fent *estacions* en *cassinos*, *cafès*, *cafetins*, *tavernes*, *tavernetes*, *hostals*, *merenderos*, y fins y tot, ¡vergonya me dona dirhol, dins cases que se las dun de catòliques, y que si los tocau el pontet, vos sortirán com un pinýol de cirera y vos dirán á les barbes que son *los mantenedores de la fe viva*; y si vos descuidau vos treuran titols y capitols, y vos voldrán fer combregá ab rodes de moli diguentvos que *«el Papa á Roma y ells aquí»*. ¡Que n' hi ha de blat ajegut y garbes fora de garbera!

¡Pero vaja: ¡ha mort, per enguany, es llicenciós *carnaval*! Sa seua *metamorfosis* y adorniment durará un any redó, si el dimoni *no mete ahí la pata*, abans d' hora; y despertará probablement més xalest, perque es *monstruo* tindrà més experiencia y més graus de picardia; pues es una bestia veyá que quant més va més vela, en lloch de tení més seny.

Ha passat es *carnaval*; ha passat s' *enterro* de la *sardina* que consisteix per molts en fer una vegassa de carn y peix, per á *santificá* el primer dia de penitencia, el dimecres de cènra; ha passat tot això, y, com en la vida hi ha més farses que realitats, cert públich se gosa *fent comèdi y seguint la broma* durant el temps sant de Corema. ¡Vaja un mon més embusterol!

Si no fos perque en lo sèrio no hi cap ferhí una riaya, n' hi hauria per llogarhí cadiretes.

No vuy parlá dels *sprits forts*, atèus *recalcitrants* que pagarian ab un tròs de pell del seu nas poré pegá foch á ses iglesies y torrarhí carn de capellá, per á ferné una vegassa: aquests están ben definitos. Pero sí en vuy dir quatre mots d' aquestes *miljes tintes*, que no son ni carn ni peix, y que encenan dues candelas: una á Sant Miquel y s' altre al diable que té sota sos peus.

Y sinó: ¿no es ridicul en certes senyores y senyoretas, carregades ab sos *trastos* de rosari y devocionari, aná al sermó, *atviades* casi ab els mateixos vestits que no hi haurian *desdít*, dies abans, á n' es ball de tal ó cual *sociedad*? Y no es encara més ridicul que certes *delicadas señoritas*, en lloch de escoltá sa paraula de Deu, correspongan á ses mirades plenes de *encés afecte* que li dispensa es *novio* (qualque *pipio'is*, sense ventre ni moca) fent ballá es bastonet y girant el *ponent* á l' altá majó per está més *fitso* á sa *dulcinea-deidal*?

¿Se compleix així es precepte d' aná á escoltá es sermons de Corema?

Que diré d' aquells homos y senyors (es *traje* obliga á tal distinció) que per allò de *prende carta de catolicisme* (farsa pura), ó per fé es gust de sa dona van á qualque sermó y s' hi adormen y ronquen y becan, ó conversan ab el veynat (de cualsevol cosa per á *matá el rato*, en detriment de la atenció del vertader feül) ó s' assouen á un banch lluny de sa trona ó se passetjan de banda á banda *mirando las caras bonitas* (com succehiex á la *Catedral*) ó cometen altres irreverencies propies del que no está acostumat á *aná á missa*?

¿No saben aquests y aquelles que á Deu, per allò de penetrá la seua mirada, fins lo més endins del cor, ningú l' engana?

Catòlichs desfressats... ¡arruix!,... anau á enganá *xinos*.

Fora farses... fora caretas...; l' Iglesia reprova el *carnaval*, y... sobre tot en temps de corema.

Notes de sa meua cartera: Inmediatament d' haver acabat el darrer ball de máscaras á la *Protectora* s' armá un *ballet de boleros*, á so de *castanyetes*, en mitx des carré d' en Moncades, *danzando de lo lindo dos pierròts*. Y perque se bulla fos cumplida, de dita *Sociedad* sorti una *pareja* (*pierròt y pierròta*) qui, al son de la *música*, ballá *meteixes d' aferrats*, ab gran escándol del vecindari, p' els contorns de Santa Creu. Eran las sis y mitja del mati. Y encara hi ha qui preguntí: perqué Deu permet el *dengue*?—Una colla de fornés, ¡el dia de cènra! anaran á Porto-Pi á fer una *vegassa*

de *promiscuació*. Bo seria qu' els catòlichs *ensumassin y trobassin es quest*; y si pe sa *ferida* efinassin es *cau* procedissin en consecuencia respecte al provehiment del *quemuyá*.—A consecuencia d' un ball, á Caimari, hi hagué troncades y... un ferit grave.—Una dona de Felanitx caigué dins un pou de hont la tregueren morta (s. a. c.)—Incident *còmic-tragich* á Seuva: una bala se *deposita* dins es ventre des duenyo de sa pistola.

Sa *trompeta d' en Moll*: Li adoban s' embocadura.

TOMÁS D' ETS AMBUYS.

CORRESPONDENCIA

Pere de sa Vall.—El vostro article no va ser inclòs en lo número passat perque mos sobrava molt de material. Ara ja sería *extemporáneo*. Vos advertim, com també als qui mos envían trabays per la nostra MALLORCA que no los publicarém sens coneixer el vertaders noms de sos autors; á no ser que sían molt bons y arribin en temps oportú.

Pianos RIBARALTA

SE RECOMIENDA POR SI MISMOS

Establecimiento MANASERO

UNIÓN, 53

Esta casa no hace alarde de pomposos anuncios.

¡ALA ATLOTES! Si sou trempades per brodá, y anau de feyna, á n' es carré de la Pietat, n.º 11 - 2.º, D.ª Catalina Durán vos ne donará á bastament, y així ab pa suat vos poreu espasá sa talent.

ENTRETENIMENTS

(Solusions á lo d' es número passat)

SEMBLANSES.—1.ª En que hi ha notes y 2.ª en que tenen galería de Mallorquins Honorables.

JEROGLIFICH.—Un dia que volía menjar carn penjaren es carnicer, JOCH DE SÍLABES.—

EN	RE	DO
RE	DO	NA
DO	NA	DA

SOBRE LOGOGRIFICH.—MALLORCA DOMINICAL.
ENDEVINAYA.—Salas.

JEROGLIFICH COMPRIMIT

Aplegador	Escampador
-----------	------------

S. ELVIRO MÀS.

ENDEVINAYA

Nasqué primé que son pare;
mamá primé que sa mare.....
Malehit per Deu quedá.....
Y ¿voldreu creure que encara,
si bé 's mira y se repara
dins la vila d' INCA está?

(Ses solucions en es número próxim.)